

עניי העוף ופעולותיו ועניי שרץ העוף וכו'. והוא תראה פירוש הקדמונים כדם מנו לכל אלו ו' מלקות דג ממא ושרץ המים וכאן. וזה ג' אמת לא תרחיקהו כי הנה יתכן שיהיה דג ושיהיה שרץ המים וכבן. וכמו כן יהיה עוף ויהיה שרץ המים. וכמו כן יהיה עוף ושרץ העוף. וזה פוטיתא שהוא עוף ושרץ העוף ושרץ הארץ ושרץ דמים ורפיכך חייבין עריה ארבע מלקיות וכגו' והנמלה לוקה עליה ה'. וזאת הנמלה הנו היא הנמלה הפורחת המתילדת מעפושי הפירות שאינה פרה ורבה. וחייב עליה משום שרץ שפורש מן האוכל ואחת משום שרץ על הארץ ואחת משום רומש על הארץ ואחת משום שרץ העוף ואחת משום שרץ המים והצדעה המתילדת מן העפושים ג' נוספת על אלו דיותה עוף ושרץ העוף. ואינו נמנע התילד הנמלה או הצדעה וזוהי שמיני העופות והשרצים מן העפושים בתוך האוכל אלא אצל הסבלים שאין בהם ידיעה בחכמת דמבע אלא יחשבו כי כן מין מהמינים איא שיתלד איש מאישיהם אלא מזכר ונקבה בעבור שהם רואים זה. וכבר בארתי לך

הענינים שבהם תתבונן ותאמר זה הבעל חייב אדם חייב על אכילתו כך וכך מלקיות וזה אינו חייב אלא כך וכדו' ומאלו הכתובים יתבאר לך כי מי שאכל בעד חיים כלו לא נבקש עליו שיעור ולא נאמר אם היה בו כזית וכו' אבל אם אכל יתוש קטן לוקה ג' מלקיות משום שרץ השורץ על הארץ ומשום השרץ הרומש ומשום שרץ העוף וכו'. והנה אמרו ג' (מכות דף פ"ז ע"ב) המשהה נקביו עובר משום כל תשקצו ומאן דשתי מיא בקרנא דאומן והוא כלי המציצה עובר משום כל תשקצו את נפשותיכם. והוא ההיקש שבאכילת הדברים הנמאסים [כזו] ושתיית הדברים המנונים שירחיקם האדם שיהיה מזהיר ממנו אכל אינו חייב מלקות עליו בעבור כי פשטא דקרא הוא בשרץ לבד אבל נכחו על זה מכות מרדות וכו'. הנה כבר התבאר לך כל מה שהקדמנו שזה הכתוב שהוא אל תשקצו. אמנם לקחנו ממנו אסור שרץ המים בלבד שלא בא בו אסור מיוחד וזולת זה והבן זה. (שם) (שם) :

מצוה ק"פ הזהיר מאוכל דמחה וא'. והוא אמרו לא

יד הלוי

בליה קע"ה. [ב] ור"ל צדמותס וללמס צודאי אי אפשר לשניהם צנוף אחד. אבל צמחות הטבעיים וקלת נפעלותיהם. צודאי אינו מן הנמנע להיותם צמחם אחד קלת ממין זה. וקלת ממין זה. וגם קושיה דרמב"ן איך אפשר צמחם הצא העיפושים ממין שאינו פרה ורבה. יכיה חייב משום שרץ הארץ הפרה ורבה אינו קשה כלל להמתצון צנפלות תמים דעים. וכבר הביאו ספרי הטבע דשרלי הפירות אחר גידולם ולא מן הפירות. וקלתם יתעטפו צמטפס ויתכוכ מכס עוף כנף פרה ורבה ומטיל צנים. וכ"כ צלל זוכר הרקיע. שהעכבר המתכוכ מן העפר הוא פרה ורבה אח"כ ע"ש. וזהו ג"כ דברי רבנו. [בא] וגם שם אס נערוך צדמותה הם שני הפכים. כי שרץ המים אס יכיה לו קלת מדמות הדג. דג טמא יקרא ולא שרץ המים כמ"ש הסמ"ג שם. [בב] דומים צעניניהם ופעולותיהם לשני אלו. [בג] וזכר כיטב אשר הקשה עליו דרמב"ן ז"ל מכל דעירובין (כ"ה א') דפריך שם ומי אמר אצוי דגים גדולי קרקע ניגהו. והא אמר אצוי אכל פוטיתא לוקה הרצפה וכו'. ואם איתא פוטיתא נמי לילקא משום השרץ השורץ על הארץ וכו' ע"ש. ודבר נחבאר שאין הפוטיתא בכלל שרץ הארץ. ועיין צקנחת סופרים שם שטרח לישבו. [בד] ולהרמב"ן דרך אחרת צזה. ודעתו צפירוס הסוגיא דפוטיתא כפירש"י וכגאונים ע"ש צברש הסעיף וכל דבריו נכונים צזה. ודברי רבנו ושיטתו הם מגומגמים ודחוקים. ואי אפשר לעמוד עליהם. כי מלבד שיטתו הדחוקה מאד. עוד חלו בדבריו אשמת המעתיקים שהפסידו הענין לגמרי והרמב"ן ז"ל סלק מחשבונו שלש לאוין באחרונים. ושרץ העיפושים שאין פריין ורצין ותולעת הפרי כלל אותם באחרת שרץ הארץ. ושרץ המים כלל בלאו דגים טמאים מוכל אשר אין לו ספיר וקשקשת צימים וצנחלים מכל שרץ המים ומכל נפש החיה אשר צמים שקן הם לכה. מצברש לא תאכלו וגו' ע"ש. [כה] ואין בכל אחד ממניי השרצים כאלה שיכיה צכם כזית. [כי] וצנחני שיכיה שלם בכל אצרו. אבל אס נפקד ממנו אפילו אצד קטן אינו חייב אלא צצות. וכמו שכתבתי בליה הקודם. [כז] ואפילו מאותן שאין אסורין. אלא שנפש רוב האדם קלה צכן. [כח] ומשמעות דבריו דאסורא מבי"ת הוא אלא שאין לוקין עליו מטעם שכתב. וכן כתב הרא"ם ציראס. והביא ראיה מכל דשצת (א' צ). רב כהנא כוכ קאס קמיה דרב. וכוכ קא מעצר ששיצא — פי מין חגב טכור — אפומיה. אמר ליה שקליה דלא לימא מיכל קא אכל ליה. וקעצר משום כל תשקלו ע"ש צסוגיא דמשמע שהוא מבי"ת :

ר"ת ק"פ

[א] בהמה חיה או עוף. וכל שלא נשחט כראוי כרי זה מתה. ואין איסור משום נבלה אלא מינים טכורים בלבד מפני שכן